

# **Türkiye'nin Ortadoğu Ülkeleri ile Dış Ticaretinin Yapısal ve Sektörel Analizi (1980-2008 Dönemi)**

**Nurullah Altun\* - Hakan Yavuz\*\***

## **Giriş**

Türkiye'nin Ortadoğu ülkeleri ile ilişkisi gerek siyasî, gerek kültürel ve gerekse ekonomik alanda uzun bir geçmişe dayanmaktadır. Sadece Türkiye açısından önemli olmayan Ortadoğu, 20. yüzyılda petrolün birçok alanda temel girdi maddesi olarak kullanılması ile birlikte dünya üzerindeki çoğu ülke için önemli bir bölge haline gelmiştir.

Ancak Ortadoğu'nun siyasî ve ekonomik anlamda istikrarsız yapısı nedeniyle ham petrol varil fiyatlarında ortaya çıkan dalgalanmalar hem dünya ekonomilerini hem de Türkiye'yi olumsuz etkilemektedir. Oysa Ortadoğu bölgesinde ekonomik ve siyasî anlamda sağlanacak bir istikrar ve Türkiye'nin Ortadoğu'daki barış sürecine yapacağı katkılar kendisine ticarî alanda yeni işbirliklerinin oluşması için fırsatlar sağlayabileceği<sup>1</sup> gibi bu gelişmeler ülke ekonomisini olumlu yönde de etkileyecektir. Özellikle bölgenin yeniden yapılanması ve petrol gelirlerinin artması sürecinde Türkiye ile bölge ülkeleri arasındaki ticarî ilişkilerde ciddi bir artış potansiyelinin bulunduğu ifade edilmektedir.<sup>2</sup> Nitekim bu konuda yapılan çalışmalara göre bölge ülkelerinin çoğunlukla dışa kapalı bir ticarî anlayış benimsemeleri ve dış dünya ile ticarî ilişkileri geliştirme sürecinde önemli engellerin bulunması, bölgenin dünya ile ekonomik ilişkilerini olumsuz etkileyen nedenler arasında gösterilirken, birçok çalışmada bölge ülkeleri arasında dahi ticarî ilişkilerin beklenenin çok altında gerçekleştiği vurgulanmaktadır.<sup>3</sup>

Ortadoğu'nun mevcut jeostratejik ve politik konumu ile ekonomik statüsüne bağlı olarak Türkiye'nin bölge ülkeleri ile geliştirdiği siyasî ve ekonomik ilişkiler dikkat çekmekte ve farklı yaklaşımlarla değerlendirilmektedir. Türkiye'nin komşu Ortadoğu ülkeleriyle ilişkilerinde bugüne kadar takip ettiği mesafeli ve daha çok çatışmacı dış politika yaklaşımını terk ede-

\* Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi Maliye Bölümü.

\*\* Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi Maliye Bölümü.